

Nr 22.

Ankom till riksdagens kansli den 15 mars 1920 kl. 7 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 22, i anledning av väckt motion om meddelande av ändrade bestämmelser rörande antalet sjuksängar vid lasarett och sjukstugor.

Motionen.

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 36, hava herr *Nilson, Karl August*, m. fl. föreslagit riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att det täcktes Kungl. Maj:t dels vidtaga den ändringen av kungl. lasarettstadgans § 1 mom. b., att orden »med minst tjugufem sjuksängar försedd sjukvårdsinrättning» utbytes mot: »med minst trettiotre sjuksängar» etc.; dels att i kungl. sjukstugustadgans § 1 orden »högst tjugufyra sjuksängar» må utbytas mot »högst trettiotvå sjuksängar».

Dessutom har hemställts till vederbörande utskott, att om eventuellt annan stadgeändring eller redigering skulle erfordras för ernåendet av motionens syfte, sådan genom utskottets försorg måtte bli föreslagen.

Beträffande motiveringen till denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Yttrande av medicinalstyrelsen.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttrande över ifrågasvarande motion av kungl. medicinalstyrelsen, vilket yttrande såsom bilaga bifogas detta utlåtande.

Utskottet.

Motionärerna avse med sitt förslag ett avhjälpande i viss utsträckning av de brister beträffande den allmänna hälsovården i riket, som uppkommit därigenom, att uppförande av sjukvårdsanstalter i tillräckligt stor omfattning under de senaste åren icke kunnat verkställas på grund av den

på alla områden fortgående prispfördyringen under nämnda år. Enligt vad utskottet har sig bekant, förefinnes för närvarande av utrymmesskäl mångenstädes, och kanske i regel, icke möjlighet att bereda sjukhusvård åt alla, som skulle vara i behov av dylik vård, och detta trots att förefintliga möjligheter blivit utnyttjade till det yttersta och stundom i större utsträckning än som enligt gällande bestämmelser skulle vara tillåtet. Enligt gällande sjukstugestadga är högsta tillåtna antalet sjuksängar vid en dylik sjukvårdsanstalt 24, men detta antal torde på många håll ofta hava måst överskridas. Härtill kommer, att en del sjuka, som söka erhålla plats å sjukstuga eller lasarett, mången gång måste avvisas, även om sjukhusvård skulle vara önskvärd, då det givetvis i första hand måste beredas plats åt sådana, som äro i särskilt trängande behov av dylik vård. Utskottet anser därför, att varje förslag, som skulle kunna medföra förbättring i ovan berörda missförhållanden, bör noga prövas.

Det föreliggande förslaget grundar sig på den uppfattningen, att en utökning av det tillåtna antalet sängplatser å sjukstugorna skulle kunna medgivas, utan att man behövde äventyra ändamålet med att viss gräns uppdragits beträffande nämnda antal, nämligen att de sjuka skola erhålla en fullt tillfredsställande vård. Motionärerna framhålla vidare, att en dylik utvidgning av sjukstugorna skulle kunna genomföras för jämförelsevis rimliga kostnader.

I sitt ovannämnda yttrande i frågan har medicinalstyrelsen förklarat sig icke kunna förorda bifall till motionärernas föreliggande förslag, när styrelsen ansett, att en sjukvårdsinrättning, endast när dess sängantal icke överskrider 24, skulle kunna såsom bisyssla nöjaktigt skötas av en läkare utan annan kompetens än den, som en läkarlegitimation innebär. Medicinalstyrelsen ifrågasätter emellertid, huruvida icke möjlighet skulle kunna föreligga att på någon annan väg än den av motionärerna valda åstadkomma ett resultat i samma riktning som det av dem önskade.

Styrelsen åsyftar härmed inrättandet i större utsträckning än hittills av s. k. mindre sjukhus. Beträffande detta förslag får utskottet hänvisa till medicinalstyrelsens bifogade yttrande i frågan.

Utskottet har för sin del i brist på erforderlig utredning icke kunnat taga ställning till frågan, huruvida motionärernas förslag skulle vara oförenligt med de krav, som ur sjukvårdssynpunkt måste ställas på skötseln av sjukstugor. Utskottet anser emellertid motionens syfte så behjärtansvärt, att utskottet ansett sig böra förorda, att förslaget hänskjutes till utredning och överbäggande av på området sakkunniga personer. Då, enligt

vad utskottet inhämtat, Kungl. Maj:t den 30 januari detta år tillsatt en kommitté för omarbetning av gällande lasaretsstadga jämte i samband därmed stående författningar, synes det ligga närmast till hands, att frågan hänskjutes till nämnda kommitté. Det av medicinalstyrelsen framlagda förslaget om inrättande mera allmänt av mindre sjukhus ligger utanför motionens ram, men utskottet förutsätter, att även denna fråga därvid kommer att bli föremål för utredning.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att första kammaren för sin del måtte besluta, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte an hålla, att frågan om en utvidgning av sjukstugorna i enlighet med den i förevarande motion gjorda hemställan måtte tagas under övervägande vid pågående omarbetning av gällande lasaretsstadga.

Stockholm den 15 mars 1920.

På utskottets vägnar:

OSKAR NYLANDER.

Närvarande: herrar Nylander, Larsson, Norling, Johansson i Löfholmen,* von Hofsten, Westman och Almqvist.

---

* Ej närvarande vid justeringen.

Bilaga.

Till Riksdagens första kammarens andra tillfälliga utskott.

Med förmålan att Riksdagens första kammarens andra tillfälliga utskott i skrivelse den 22 januari 1920 anhållit om Kungl. Medicinalstyrelsens yttrande över en inom kammaren väckt motion, n:o 36, avseende ändrade bestämmelser rörande antalet sjuksängar vid lasarett och sjukstugor, har herr statsrådet och t. f. chefen för Kungl. Civildepartementet i skrivelse den 30 nämnda januari, med bifogande av tryckt exemplar av motionen, anbefallt Kungl. Styrelsen avgiva och till ovan nämnda utskott överlämna det av utskottet begärda yttrandet. Till fullgörande härav får Kungl. Styrelsen härmed avgiva efterföljande yttrande.

Motionen i fråga, väckt av herr K. A. Nilson med flera, avser sådan ändring i gällande lasarett- och sjukstugestadgor — båda av den 18 oktober 1901 — att nu fastställda, av antalet sjuksängar beroende skillnad mellan dessa båda slag av sjukvårdsanstalter, 24—25 sjukplatser, måtte framflyttas till ett sängantal av 32—33. Det vill säga en sjukstuga, som enligt nu gällande bestämmelser får inrymma högst 24 sjuksängar och som, så snart detta tal överskrides, måste förändras till lasarett, skulle, om motionärernas förslag genomfördes, behöva förändras till lasarett, först då den överskridit ett sängantal av 32. Avsikten med detta förslag anges av motionärerna vara att kunna å de nuvarande sjukstugorna erhålla en välbehövlig utökning av platsantalet, som skulle »kunna fylla behovet för en rätt så lång tid framåt och kunna åstadkommas för en bråkdel av kostnaden för ett lasarett».

Beträffande sättandet av siffrorna 24 och 25 såsom gräns mellan sjukstuga och lasarett hava särskilda kommitterade, som av Kungl. Maj:t utsetts för utarbetande av bland annat förslag till nu gällande lasarett- och sjukstugestadgor, anfört motivering, som återfinnes å sidan 89 o. f. i deras den 30 januari 1899 avgivna betänkande. Av denna motivering framgår bland annat att kommitterade med någon tvekan valt utvägen att bestämma skillnaden efter sängantalet, och därvid stannat för att sätta gränsen mellan 24 och 25, i stället för den av Medicinalstyrelsen i avgivet yttrande förordade gränsen 19 och 20. Till detta resultat säga sig kommitterade hava kommit, »enär å ena sidan en anstalt med endast 20 sjuksängar torde få anses vara väl liten för att nödvändigt behöva likställas med lasarett, något som för en sådan liten anstalt kunde genom dyrbarare anordningar och skötsel vara ur ekonomisk synpunkt ofördelaktigt, samt enär å andra sidan en sjukstuga med högst 24 sängar möjligen torde kunna nöjaktigt förvaltas enligt enklare former». Mot vad kommitterade i denna del föreslagit fann sig Kungl. Styrelsen i dess den 17 december 1900 över kommittéförslaget avgivna utlåtande icke böra avgiva någon erinran, och den av kommitterade ifrågasatta gränsskillnaden fastställdes också av Kungl. Maj:t uti förenämnda båda stadgor av år 1901. Någon väsentlig förändring, som skulle kunna motivera en ytterligare höjning av gränstalet, har, enligt Kungl. Styrelsens förme-

nande sedan dess icke inträtt. Det synes Kungl. Styrelsen som om en sjukvårdsinrättning endast då, när dess sängantal icke överskrider 24, skulle kunna nöjaktigt skötas — och då såsom en bisyssla — av en läkare utan annan kompetens än den, som en läkarlegitimation innebär. Kungl. Styrelsen anser sig därför icke kunna förorda bifall till motionärernas föreliggande förslag.

Emellertid ifrågasätter Kungl. Styrelsen, huruvida icke möjlighet skulle kunna föreligga att på någon annan väg än den av motionärerna valda åstadkomma ett resultat i samma riktning som det av dem önskade. Kungl. Styrelsen syftar härmed på det förhållandet, att understundom »mindre sjukhus» — större än sjukstugor men icke av lämplig minimistorlek för ett en-läkar-lasarett, varom motionärerna själva tala såsom ekonomiskt fördelaktigt, först då det omfattar minst 60 sängar — blivit, med eller utan offentligt understöd, inrättade med speciell uppgift att vara en sjukvårdsinrättning för kirurgiska fall. Vid dessa »mindre sjukhus» hava också med hänsyn till denna uppgift anställts kirurgiskt utbildade läkare, vilka visserligen icke tillförbundits att *uteslutande* ägna sitt arbete åt sjukhuset men dock ägna detsamma kanske huvuddelen av sin verksamhet, på samma gång de utöva enskild praktik eller kanske t. o. m. innehava någon bisyssla, vilken dock ej är av beskaffenhet att för längre tid fordra frånvaro från sjukhuset utan tillåter dem att huvudsakligen vistas å sjukhuset eller i dess närhet. Skulle nu garanti kunna lämnas för att ett sjukhus, sådant som Kungl. Styrelsen nyss angivit, får till föreståndare en kirurgiskt utbildad läkare, som verkligen ägnar huvudparten av sitt arbete åt detta sjukhus, så kan man nog hava anledning antaga, att sjukhuset — även om det, såsom nu ifrågasättes, har ett något högre sängantal än det högsta för en sjukstuga nu tillåtna av 24 — skall bliva på tillfredsställande sätt handhaft. Blevde sådana sjukhus något mera allmänt inrättade, skulle med all säkerhet motionärernas avsikt bliva förverkligad utan den eftergift med avseende på de sjukas vård, vilken skulle bliva följden genom ett bifall till motionen.

Någon utredning med avseende på av Kungl. Styrelsen nu framhållna klass s. k. »mindre sjukhus» föreligger emellertid icke, varför Kungl. Styrelsen icke är i tillfälle att mera ingående utveckla sina synpunkter beträffande dessa. En dylik utredning bör dock kunna åvägbringas av de kommitterade, vilka nyligen, efter hemställan av Kungl. Styrelsen, blivit av Kungl. Maj:t tillsatta för omarbetning av gällande lasarettstadsaga m. m.

Kungl. Styrelsen får därför hemställa, att Första kammarens andra tillfälliga utskott måtte i anledning av den föreliggande motionen föreslå Riksdagen besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det motionen måtte i och för utredning uti av Kungl. Styrelsen här ovan angivet syfte remitteras till sistnämnda kommitterade.

Stockholm den 23 februari 1920.

B. Buhre.

E. Sederholm.

G. Tägtström.